

Terroristit uraania rikastamassa?

HUBBARD, CHRISTOPHER (2010). *Power plays. Enriched uranium and Homeland Security*. 198 s. Ashgate, Farnham.

Christopher Hubbardin teos ilmestyy Etelä-Mississippiin yliopiston kirjasarjassa, jonka Ashgate kustantaa. Kirjan alkulehdellä esitellään kirjasarjaa ja määritellään sen sisältö seuraavasti: ”Tämä kirjasarja tunnistaa ja analysoi kotimaan turvallisuudelle (*homeland security*) merkittäviä uhkia sekä myös niitä, jotka koskettavat laiveampia kansallisen turvallisuuden etuja.”

Homeland security on paitsi käsite myös turvallisuusinstituutio, joka luotiin Yhdysvalloissa syyskuussa 2001 sattuneiden terrori-iskujen jälkeen jonkinlaiseksi terrorisminvastaiseksi koordinoivaksi elimeksi. Sen oli tarkoitus yhdistää aiemmin kilpailleet turvallisuuspalvelut yhden käsitteen ja johdon alle, mutta kuten aina tämänkaltaisten yritysten kohdalla, toteutus jäi puolitiehen. Käsite antaa kumminkin vihjeen siitä kilpikonataktiikasta, jonka Yhdysvallat omaksi jouduttuaan sisältä käsin toteutetun ulkoisen iskun kohteeksi. Hubbard on Australiassa sijaitsevan Curtin yliopiston kansainvälisten suhteiden ja turvallisuuspolitiikan vanhempi lehtori, mutta hän on mukauttanut teoksensa noudattamaan tätä ideologiaa.

Hubbard nostaa maailmanloppuskenaariota esille jo teoksen otsikossa. Hän esittää turvallisuusuhkana ydinmateriaalin, tarkemmin sanottuna ydinaseeseen soveltuvan rikastetun uraanin tai plutoniumin, joutumisen väriin käsiin. Nämä väärät kädet kuuluvat Hubbardin uhkakuviissa pikemminkin terroristiryhmälle kuin jollekin valtiolle. Tosin valtion tahallinen tai tahaton myötäavustus terroristeille näyttää olevan Hubbardin laatiman skenaarion lausumat edellytys. Venäjä, Israel, Pakistan, Iran ja muut vastaavat valtiot käydään summittain lävitse esimerkiksi maista, joista lähtöisin oleva ydinmateriaali voisi päätyä terroristien käsiin.

Teoksessa on melko paljon yleistä ja teknistäkin tietoa ydinmateriaaleista ja ydinaseista. Tämä tieto ei kuitenkaan aseta asioita yhteyksiinsä. Hubbard perustaa ajatuk-

sensa yleiselle näkemykselle, jonka mukaan ydinaseet ovat rauhanomaisesti käytetyn ydinvoiman luonnollinen jatke. Mekanismi on luonnollisesti mahdollinen esimerkiksi Iranin kaltaisessa valtiossa.

On kuitenkin ongelmallista yhdistää tämä kaikki terrorismiin, muutoin kuin sellaisen tapahtumaketjun kautta, että esimerkiksi Iran tai Pohjois-Korea rikastaisivat aseluokan uraania, rakentaisivat ydinaseen ja antaisivat tai myisivät sen terroristeille. Hubbard sen sijaan antaa ymmärtää, että jopa ydinvoimaloissa käytetty polttoaine olisi mahdollinen terroristien iskun kohde – ei vahingontekomielessä, vaan jotta terroristit itse voisivat rikastaa saalistaan aseluokan uraania tai plutoniumia. Ehkä Hubbard ei ole miettinyt asiaa loppuun.

On vaikea kuvitella sellaista Al-Qaidaa, jolla olisi käytössään suuri laboratorio ja satapäinen insinöörikuunta, ja joka osaisi rikastaa matalarikasteista uraania ydinasemateriaaliksi ehkä sadan sentrifugin läpi tappamatta itseään – ja sitten vielä tehdä tästä pommin. Tällainen ”*terrorism goes high-tech*”-skenaario ei nykyisellään tunnu realistiselta.

Hubbard hahmottelee kuvaa muun muassa ydinsulkuregiimistä sekä muista poliittisista ja teknisistä ehdoista, joiden puitteissa tällaista uhkakuva on tarkasteltava. Asiaan perehtymättömälle lukijalle kuva jäänee varsin hämäräksi. Hubbard ei vaivaudu muutaman perusasian kerrottuaan esittelemään regiimin perusaineita, kuten kansainvälisiä tai kansallisia vientikontrollijärjestelmiä. Hän ei myöskään pohdi tarkemmin regiimin ongelmia – eli lähinnä sitä, miksi regiimin sääntöjen tulkitta herättää erimielisyyksiä.

Hubbard epäonnistuu yrityksessään sijoittaa kuvamaansa uhka teoksen otsikossa mainittuun yhdysvaltalaisen kotimaan turvallisuuden puitteisiin. Ydinsulkuregiimi on kansainvälisen politiikan kirjallisuudessa yleensä liitetty ydinmateriaalivontaan viiden perinteisen ydinasevaltion (Yhdysvaltojen, Venäjän, Britannian, Ranskan ja Kiinan) ja ei-ydinasevaltojen välillä. Sen tarkoituksena estää uusien ydinasevaltojen synty. Tässä yhteydessä viitataan aina siihen, että Israel, Intia, Pakistan ja Pohjois-Korea eivät ole sopimuksen osapuolia. Viime

aikoina on puhuttu paljon myös Iranin yrityksistä nousta uhkaamaan regiimiä, vaikka maa muodollisesti väittääkin noudattavansa sitä, eli lupaa olla rakentamatta ydinasetta. Mutta miten terroristit tähän liittyvät? Tai miten ne liittyvät tähän uhkakuvaan siinä mielessä, että siitä tulisi Yhdysvaltain *Homeland Securityn* ongelma?

Hubbardin on vaikea löytää punaista lankaa. Hän ajautuu pohtimaan pitkään esimerkiksi rauhanomaisen ydinvoiman ja ilmastonmuutoksen suhdetta, ja lopulta hän päätyy ydinräjähdysten luonteen kuvaukseen. Paitsi että asian ydin hukkuu, Hubbardin johtopäätökset ja suositukset rajoittuvat lähinnä kehotukseen vahvistaa ydinsulkuregiimiä ja sen erilaisia *safeguard*-mekanismeja. Tässä ei ole mitään uutta, vaan koko toiminta ja kaikkinaisen kirjoittelu regiimin ympärillä luonnollisesti kohdistuu juuri tähän asiaan.

Hubbard, jonka kirjan roistot ovat terroristeja eivätkä valtioita, on tavallaan kirjoittanut kirjan väärästä aiheesta. Hänen olisi pitänyt jättää syrjään ydinmateriaali (uraani, plutonium ja torium), joiden sijainti tiedetään grammalleen ja jotka ovat Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) *safeguardien* kohde. Niiden sijasta hänen olisi kannattanut keskittyä muihin radioaktiivisiin aineisiin – esimerkiksi Cesium-137:ään – joiden välitön säteilyvaikutus on paljon vaarallisempi ilman suurta räjähdys-täkään ja joita on helppo saada tehtaista tai sairaaloista. Esimerkiksi ”likaisen pommin” räjäyttäminen – tavallinen räjähdyspanos, jonka joukossa on radioaktiivisia aineita – ei tappaisi monia mutta saastuttaisi laajahkon, noin neliökilometrin alueen, ja oikein asetettuna lamaan-

nuttaisi yhteiskunnan. Terroristien tekniset mahdollisuudet sekä toimintaan liittyvät riskit ja seuraukset huomioon ottaen tämä olisi ydinasetta paljon todennäköisempi ja tehokkaampi ase, sikäli kun terroristit ylipäänsä haluavat turvautua ydin- ja radiologiseen materiaaliin ja tekevät rationaalisia päätöksiä pohtiessaan toimiaan.

Hubbard väittää esipuheessaan, että hänen analyysinsä perustuu ”englantilaiseen koulukuntaan” ja ”Kööpenhaminan koulukuntaan”. Mitään jälkeä teoreettisesta ohjausverkosta ei kuitenkaan löydy. Tosin tietystä mielessä mikä hyvänsä ”turvallisuuden” käsittely hieman uudessa kontekstissa on ”Kööpenhaminan koulukuntaa”. Hubbard itse tekee ehkä ymmärtämättään hyvää työtä koulukunnan argumentin todistamiseksi sekuritoidessaan rauhanomaista ydinvoimaa; ydinvoimalla on tunnetut turvallisuusongelmansa, mutta Hubbard luo epäuskottavan kytkennän, joka oikoo mutkat suoriksi ydinvoiman rauhanomaisen käytön ja ydinaseterrorismin välillä.

On joka tapauksessa hyvä, että tällaisestakin aiheesta kirjoitetaan. Arvosteltava teos ei tosin tuo mitään uutta ydinsulkuregiimiä käsittelevään kirjallisuuteen. Aihepiiriä tuntematon lukija saa aiheesta hieman vääristyneen käsityksen – ja asiasta tietävä ei opi mitään uutta – mutta keskustelu on sinänsä arvokasta. Ja kuka tietää, ehkä Hubbard voi joskus katsoa CNN:n uutisia terroristien ydinpommiuhkauksesta ja todeta: ”Mitä minä sanoin!”

CHRISTER PURSIAINEN

Itämeren valtioiden neuvoston (CBSS) sihteeri, Tukholma